

Sep Kazoj de Vimalakirti*

Unua Kazo: Serena Sido

Manifesti la aferojn de la ordinarulo sen forĵeti la Darma-Vojon

I

Mi dezirus fari *teikō*-parolojn pri sep kazoj, kiujn mi elprenas el la Vimalakirti-Sutro. Por la unua, mi volus trakti la “serenan sidon” (ĉ. *yanzuo*, j. *enza*), kiu estas predikita en la Ĉapitro pri “Disĉiploj”. Kial mi diskutas ĉi tiun vorton “serena sido”? Kiel mi jam diris en la Antaŭparolo, Vimalakirti priskribas ĝin per la esprimo:

Manifesti la aferojn de la ordinara homo sen forĵeti la Darma-Vojon”.

Mi kredas, ke ĉi tiu esprimo estas la plej esenca en nia hodiaŭa praktiko de la budhavojo. Krome, eĉ se ne temas pri la budha vojo, ĝi estas la plej taŭga esprimo por la plejsupra estomaniero de ni homoj. Nia Societo emfazas “rekta sidon” (j. *tanza*) kiel [parton de] nia praktiko. [Tial] ni bezonas profunde ekzameni, kia, en la vera senco, devas esti ĉi tio, kio nomiĝas rekta sido. Se la signifo de serena sido ne estas klarigita, ni ne povos ĝuste praktiki la gravan praktikon de la Societo. Opinioj pri rekta sido vaste malsamas de homo al homo, kaj la budhismo dum sia longa historio praktike ne limigis sin al nur unu senco. Tial estas des pli necese, ke ni klarigu anticipe, kia devas esti vera rekta sido.

Kiam oni kutime parolas pri rekta sido, [oni pensas pri la klarigoj pri] la sid-metodo en la *Zazen-Manlibroj* (*Zazengi*), kie estas detale preskribitaj la ĝusta korpa pozicio kaj mensa sinteno. La sfero de rekta sido, kiun ni atingas per praktiko sub tiaj kondiĉoj de korpo kaj koro, nomiĝas laŭ Dogen “korpo kaj koro defalintaj”. Ĉi tio respondas al tio, kio ĝenerale priskribiĝas per vortoj kiel nirvano aŭ ŝunjato (malpleneco). La plejsupra sfero de rekta sido estas tio, [en kio] oni eniras en nirvanon sen detrui la de niaj gepatroj donitan korpon. Tiusence, nirvano, kiu estas la plejsupra sfero de rekta sido, ne estas la tiel nomata nirvano atingebla nur post la morto de la korpo. Se tiel diri, ĝi estas tio, kio estas [esprimata per la vortoj] “[resti] en ĉi tiu mondo kaj eniri en la realigon”.

*El *Hisamatsu Shin'ichi Chosakushū* (Verkaro), Vol. VI (Risōsha, Tokyo, 1973; reviziita eldono, Hōzōkan, Kyoto, 1994), pp. 113-119. La japana teksto antaŭe aperis en monografo *Yuima Shichisoku* (Sep Kazoj de Vimalakirti) (FAS-Societo, Kyoto, 1960). Originale ĝi estis serio de *teikō*-paroloj donitaj en retiriĝoj cirkaŭ 1955.

II

Tia rekta sido [esprimita per la vortoj] “[resti] en ĉi tiu mondo kaj eniri en la realigon” devas esti ne nur tio, ke la korpo prenas la regulan pozon montritan en la *Zazen-Manlibroj* aŭ ke la koro simple trankviliĝas kaj restas kvieta.

Male, kiel estas dirite: “La darmo estas for de formo”, al ĝi tute mankas korpa formo, kaj ankaŭ la tiel nomata mensa [formo], la koro aŭ la konscio. Mallonge, ĝi devas esti “senforma” ambaŭ korpe kaj mense.

Tial ankaŭ Vimalakīrti, kiel montrite en la Ĉapitro pri la Disĉiploj, riproĉas Śāriputra, kiu en la arbaro nur sidas trankvile kaj silente, kaj refutas lin, dirante: “Serena sido estas ne manifesti korpon nek menson en la Tri Mondoĵ”. La vortoj “ne manifesti korpon nek menson en la Tri Mondoĵ” signifas, kiel mi ĵus klarigis, esti senforma, tiel ke tie ekzistas nenio de korpo aŭ koro. Tia estas tio, kion mi ofte nomis “orienta nenio” (*tōyōteki mu*), “ag-subjekta nenio” aŭ “nenieca ag-subjekto [=aganta subjekto]”.

Sekve, ĉar tie ne ekzistas korpo nek menso, ne estas interno nek ekstero, nek mezo; do estas la okazo, ke [ĝi] estas ne-interno-ne-ekstero. Tion priskribas Vimalakīrti per la vortoj ĉi-sube:

Ne resti en la koro, nek esti ekster ĝi; tio nomiĝas serena sido.

Ĉar la vera sfero de rekta sido jam estas ne-interno-ne-ekstero, nenio determinita restas tie. Ĝi estas ne “io” ajn. Alivorte, la memo de rekta sido, tute trans ĉiuj determinoj, povas tiusence esti nomata mem-resta kaj libera en la plejsupra signifo de la vorto. Ĉar ĝi estas nenio, ĝi estas liberigita de ĉio: de naskiĝ-morto, de malbonaj pasioj, de ĉiuj kaŭzoj kaj kondiĉoj, eĉ de ĉiuj budhoj. Nome ĝi estas tio, kio en la budhismo nomata la emancipita [memo]. La rekta sido sola ebligas nin esti liberigitaj de ĉiuj ligoj kaj katenoj. Jen la homa liberiĝo plejsupra kaj absoluta. Per rekta sido ni povas fariĝi vekigintoj, [homoj] reale vekitaj al la budha naturo.

[Estas diversaj] budhismaj esprimoj, ekzemple “reiri al la fonto” en la Huayan (j. Kegon), “la ir-aspekto” en la purlanda budhismo, kaj “la pordego de forbailado” en la zeno. Tiuj respondas al tio, kion oni nomas la *via negativa*, kiu prezentas nenion alian ol la finfina kulmino de rekta sido. Kaj tio, kion la “Voto de la Homaro” de nia Societo esprimas per simplaj vortoj kiel “Tute serene/ Ni vekigu al nia vera memo”, efektive indikas la vekigo al la memo en la rekta sido.

III

Tamen, se la memo de rekta sido estas nur io, kies korpo kaj koro estas defalintaj, aŭ se ĝi simple ne lasas korpon kaj koron aperi en la Tri Mondo, tiam ĝi ankoraŭ ne povas nomiĝi vera sido. Kiel [vi vidas el la fakto, ke] mi nomas ĝin nenieca ag-subjekto, la korpo-kaj-koro-defalintaj, kiuj estas atingitaj en vera rekta sido—alivorte, nirvano aŭ ŝunjato aŭ nenieco—devas efektive funkcii kiel ag-subjekto. En la budhismo, nirvano kaj ŝunjato kelkfoje konsideriĝas simple kiel kvieteco aŭ sereneco sen formo mensa kaj fizika. Sed tio estas nur vana ŝunjato, obstina nenieco; ĝi estas tute alia ol vera nirvano. Se nirvano estus nur tia stato, ĝi estus tute apartigita de la realo, kaj fariĝus io tute senrilata al la diversaj homaj agoj en la mondo—ĝi estus, se tiel diri, nenio alia ol fuĝema kaj ermita.

Tamen rekta sido ofte estas miskomprenata kiel io tia. La zeno severe kritikis ĝin kiel la “malbonan zenon de silenta iluminado,” aŭ kiel “falon en la kaverno de demonoj.” Pro tio, ke la Sōtō-Zeno emas degeneri en tian sido-praktikon, la ĉina zen-majstro Dahui [j. Daie Sōkō, 1089-1163] akuzis ĝin kiel la malbonan zenon de silenta iluminado, kaj pli poste la japana zen-majstro Hakuin [1686-1769] kondamnis ĝin kun aparta severeco. Trafe, tian zenon oni ne povas ne nomi “la zeno de la morta”. Mortintoj, kvankam trankvilaj, ne movas piedojn nek manojn; ili tute ne diferencas de arboj aŭ rokoj.

Zenaj vortoregistraĵoj ofte priskribas la staton de sido per la vortoj “kiel arbo aŭ roko”, sed tiu esprimo estas nur metaforo por la senkoran sferon de “korpo kaj koro defalintaj”. La memo de rekta sido tamen ne limiĝas al tio. Efektive, tiu senkora “arbo aŭ roko” devas esti nenieca ag-subjekto, kiu manifestiĝas kiel ĉiuj pensoj [kaj agoj], funkciante [en la mondo]. Nur kiel tia, ĝi povas esti la subjekto kaj fonto de ĉiuj realaj funkcioj. La memo de “korpo kaj koro defalintaj” devas esti la memo senforma, la ag-subjekto de senobstakle liberaj funkcioj.

IV

En la budhismo oni diras, ke nirvano estas la korpo de saĝo (j. *chitai*). La esprimo “korpo de saĝo” signifas la subjekton, kiu ekkonsciis nirvanon; kaj tio, ke ĝi estas “korpo”, signifas, ke ĝi jam estas la subjekto kiel la fonto de ĉiuj funkcioj, kiu posedas ĉiujn kapablojn. Vimalakirti diras:

Manifesti ĉiujn kondutojn sen leviĝi el nirvano.

Tio signifas, ke nirvano estas la ag-subjekto, kaj ke el tio estiĝas ĉiuj funkcioj.

Sekve, serena sido ne simple estas io absolute negativa, kiu ne manifestas korpon kaj koron en la Tri Mondoĵoj. Nirvano sen korpo kaj koro ankaŭ fariĝas la memo-subjekto, el kiu ĉiuj funkcioj manifestiĝas libere kaj mem-reste, kun absoluta pozitiveco. Tio devas esti la esenco de serena sido.

La samon diras la jena frazo en la sepa Ĉapitro pri “Vidi la Vivestaĵojn”:

Starigi ĉiujn Darmojn el la fonto sen io sur kiu resti.

Krome, estas en ĉi tiu senco de serena sido, ke ni devas vere kompreni [la frazon] “Tute serene/Ni vekigu je nia vera memo” [la komencaj vortoj de la Voto de la Homaro].

Sekve, vekigi al la vera memo estas vekigi al la memo, kiu funkcias, estante senforma kaj tamen manifestante ĉiujn formojn—ĝuste kiel la granda oceano, dum ĝi liberigas sin el ĉiuj ondaj formoj, kaj, estante senforma, aperigas milojn kaj dek milojn da ondoj [sur sia supraĵo] sen lasi iun postsignon. Tio estas vera sido; kaj nur en tia sido ĉiuj funkcioj ne disiĝas de sido, tiel ke ni povas, laŭ la diro de la [ĉina ĉan-majstro] Linji (m. 866), “esti la mastro de ĉiuj situacioj”.

La *Kanto de Vekiĝo* diras:

Marŝi ankaŭ estas zeno/ Sidi ankaŭ estas zeno/Parolante aŭ estante en silento,
moviĝante aŭ trankvile/ La subjekto estas paca.

Linji krome proklamas:

La koro-darmo estas senforma kaj penetras ĉiujn dek direktojn.

Ĉi tiu zeno, ĉi tiu koro-darmo, estas nenio alia ol la vera sido supre priskribita. Sido, kiu okazas nur dum vi sidas laŭlitere kaj perdiĝas kiam vi ekleviĝas, estas nur specifa aspekto de korpo kaj koro; ĝi ne povas esti sido kiel la ag-subjekto de ĉiuj funkcioj. Se vi vere “sidas bone,” via sido ne estas io, kio perdiĝas en moviĝo; vera sido estas tia, ke ĝi fariĝas ĉiam pli firma en miloj da moviĝoj. Ĝi estas sido, kiu povas funkcii pli kaj pli serene, por ke ni faru rapidajn kaj taŭgajn respondojn al la ŝanĝiĝemaj, kapturaj efektivecoj de la mondo, kaj “konstruu mondon, kiu estas kaj vera kaj feliĉa” [laŭ la konkludo de la “Voto de la Homaro”].

Tamen, se sido, kiel oni ofte pensas, estas nur rifuĝejo por eviti la ĝenojn de la historia realo, aŭ statika “senventa areo” nekapabla [funkcii kiel] formiga kaj kreiva ag-subjekto de mondkonstruado, tiam ĝi estas eskapo—ĝi estas io kvalite malsama ol tio, pri kio ni parolas. Tiu sido devas esti fonto pozitiva, aganta kaj subjektiva, kiu ne estas ligita al iuj ajn ekzistantaj aŭ kreitaj aferoj, nek eĉ al la ago kreado mem, kaj

ĝuste pro tio senobstakle kaj libere, senlace kreas por ĉiam la historion, kiu estas vera kaj feliĉa. La progreso en scienca scio, la kresko de la maŝina civilizo kaj la komplikigo de sociaj organizoj—aferoj, kiuj nature devas esti benitaj kiel homa evoluo kaj historia disvolviĝo—estas ofte malbenataj kiel [signoj de] homperdo aŭ malhomigo, akompanite de senpotencaj vokoj kiel “reiru al la naturo”. Tio nur okazas pro manko de vera sido. Vera sido ne plu povas esti limigita al kvietaj lokoj kiel montoj kaj monaĥejoj; ĝi devas esti ĝuste en la mezo de kreado de la historio kaj konstruado de la mondo. Konstrui la mondon per ĉi tiu sido kiel la ag-subjekto—tio estas la vera signifo de serena sido, pri kiu estas dirite [en la Vimalakirti-Sutro]:

Manifesti la aferojn de la ordinarulo sen forĵeti la Darma-Vojon.